

RTU finanšu politika (kopsavilkums)

RTU finanšu politiku (turpmāk – Politika) ir apstiprinājusi RTU Padome ar 29.08.2023. lēmumu “Par RTU finanšu politikas apstiprināšanu un ieviešanu” (Nr. 01000-21.2.2-e/2).

Atbilstoši Rīgas Tehniskās universitātes (turpmāk – RTU) padomes lēmumam Politika ir spēkā no 01.01.2024.

RTU padome, apstiprinot Politiku, ir noteikusi tiesības iekšējos normatīvos aktus (gan finanšu vadības, gan grāmatvedības uzskaites) apstiprināt rektoram vai ar tam piešķirtajām pilnvarām RTU Attīstības un finanšu prorektoram.

Politikas mērķis ir noteikt principus un metodoloģiju, kas nodrošina caurskatāmu, ticamu un nodalītu finanšu uzskaiti un analīzi stratēģisko mērķu sasniegšanai, vadības atskaišu vajadzībām, pakalpojumu pašizmaksas aprēķiniem un cenu noteikšanai, kā arī izpildīt pētniecības organizācijas finanšu vadības kontroles prasības. Politika padara caurskatāmus projektu izpildē izmantojamus finanšu vadības uzskaites pamatprincipus darbiniekiem, auditoriem, ārējo finansējuma devējiem un citām ieinteresētām personām, tajā skaitā arī informējot partnerus par pētniecības organizācijas pienākumu izpildes veidu un formu RTU – komercdarbības atbalsta kontroles normu ievērošanu, par ES fondu līdzekļiem iegādāto ilgtermiņa aktīvu (infrastruktūras) uzskaiti utt. Ja kādu konkrētu darījumu, notikumu uzskaitē Politikā nav noteikta, uzskaiti veic tā, lai tā atbilstu Politikas pamatprincipiem atbilstoši darījumu, notikumu ekonomiskajai būtībai.

Politika balstīta, organizēta un ikdienas darbā izpildīta, ievērojot trīs pareizus finanšu pārvaldības principus:

- taupīgums;
- lietderība;
- efektivitāte.

Finanšu vadības veikšana, organizēšana un pārskatu sagatavošana tiek nodrošināta atbilstoši attiecīgo spēkā esošo normatīvo aktu prasībām, kas reglamentē konkrētos jautājumus. Finanšu vadības principus nosaka metodikas un kārtības, kā arī citi atsevišķi apstiprināti iekšējie normatīvie akti, kas nosaka finanšu vadības jautājumus un principus balstoties uz ekonomisko pamatojumu.

Gadījumā, ja stājas spēkā grozījumi normatīvajos aktos, kas nosaka atšķirīgu kārtību no Politikā noteiktā, piemērojamas ir jaunākās normatīvo aktu prasības.

Politika tiek papildināta un aktualizēta pēc izmaiņām iekšējos un ārējos normatīvos aktos vai atbilstoši Attīstības un finanšu prorektora ierosinājumiem. Politiku apstiprina RTU padome.

Grāmatvedības politikas pamatprincipi

Grāmatvedības sniegtajai informācijai jābūt patiesai, salīdzināmai, savlaicīgai, nozīmīgai, saprotamai un pilnīgai. Grāmatvedībai ir jānodrošina ieņēmumu un izdevumu norobežošana pa pārskata periodiem.

Grāmatvedības kārtošānu nosaka:

- RTU grāmatvedības uzskaites pamatprincipu apraksts;
- RTU grāmatvedības uzskaites organizācijas dokumenti.

RTU grāmatvedības uzskaites principu apraksts ir viena no gada pārskata sastāvdaļām, kurā uzskaitīti grāmatvedības pamatprincipi, aplēšu izmantošana, būtiskums un nozīmīgāko grāmatvedības uzskaites principu kopsavilkums.

Grāmatvedības kārtošānu papildus reglamentē atsevišķu grāmatvedības uzskaites organizācijas dokumentu kopums, kas nosaka attiecīgo saimniecisko darījumu, faktu, notikumu un finanšu posteņu uzskaites, novērtēšanas un norādīšanas principus, metodes un noteikumus, kas tiek izmantoti finanšu pārskata sagatavošanai, piemēram, RTU iekšējās kārtības, instrukcijas, rīkojumi, procesu shēmas utt.

Gadījumā, ja stājas spēkā izmaiņas normatīvajos aktos, kas nosaka atšķirīgu kārtību no RTU noteiktā, piemērojamas ir jaunākās normatīvo aktu prasības.

Budžets

Budžets ir ieņēmumu un izdevumu plāns noteiktam laika posmam, darbam, pasākumam vai funkcijai. Budžets ir galvenais dokuments, kas RTU nosaka darba plānu attiecīgajam pārskata periodam, tajā skaitā iekļaujot informāciju par nozīmīgu aktivitāšu finansēšanu pārskata periodā.

Pārskata periods (budžeta gads) atbilst kalendārajam gadam, tas ir no kārtējā gada 1. janvāra līdz 31. decembrim.

Projektu izpilde, tajā skaitā ieņēmumu atzīšana, notiek atbilstoši projektu finansēšanas līgumos u.c. saistītajos dokumentos noteiktajā kārtībā un periodos. Budžeta izstrādes vajadzībām projektu vadītāji un administratīvie vadītāji nodrošina nepieciešamo informāciju par projektu naudas plūsmu atbilstoši pārskata periodam.

Ieņēmumi un izdevumi tiek pārvaldīti, ievērojot Politikā noteikto, kā arī pēc principiem, ko ir apstiprinājis rektors vai ar tam piešķirtajām pilnvarām noteicis Attīstības un finanšu prorektors.

RTU ieņēmumus veido:

- valsts budžeta finansējums atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam;
- maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi;
- projektu finansējums, t.sk. transferti un ārvalstu finanšu palīdzība;
- ziedojumi.

Budžetu un tā grozījumus, ja tādi nepieciešami, apstiprina RTU padome atbilstoši rektora iesniegtam budžeta projektam.

Apstiprinot ikgadējo budžetu, RTU padome vienlaikus apstiprina principus, kas nosaka budžeta grozījumu izstrādes nepieciešamību, mainoties operatīvās darbības rezultātiem, piemēram, straujš, iepriekš neprognozēts izdevumu pieaugums vai papildus ieņēmumu pārdale.

Ja budžets nav apstiprināts līdz budžeta gada sākumam, tad periodā no 1. janvāra līdz budžeta apstiprināšanai attiecīgajam pārskata periodam ir spēkā iepriekšējā pārskata perioda budžets (tehniskais budžets) ar korekcijām saistībā ar normatīvo aktu izmaiņām (piemēram, minimālās algas pieaugums), ievērojot, ka nav iespējama jauna investīciju projekta uzsākšana, ja vien par to RTU padome nav pieņēmusi atsevišķu lēmumu.

Par budžeta un tā grozījumu projekta izstrādi atbildīgs ir Attīstības un finanšu prorektors, tajā skaitā budžeta projekta izstrādes laikā apstiprinot struktūrvienību budžetu projektus, kā arī budžeta projektā iekļaujot RTU padomes apstiprinātajā Investīciju plānā paredzētās aktivitātes.

Finansējums struktūrvienībām tiek iedalīts budžeta gadam atbilstoši rektora apstiprinātai akadēmiskā darba finansējuma sadales kārtībai vai atsevišķos gadījumos (piemēram, finansējums maksas pakalpojumu, kas nav maksas studijas, un projektu īstenošanai) arī nekavējoties pēc finansējuma saņemšanas.

Akadēmiskā darba finansējuma sadales kārtība attiecas uz visiem pamatdarbības finansējuma veidiem (jeb tā neattiecas uz projektu finansējumu un ziedojumiem).

Finanšu vadības sistēmas apraksts

Finanšu vadības sistēma nodrošina ieņēmumu un izmaksu nodalīšanu pa pamatdarbības veidiem un pārējām darbībām, nošķirot saimnieciskās aktivitātes no nesaimnieciskajām, tā panākot, ka saimnieciskā darbība netiek papildus finansēta no valsts, ES vai citiem studiju procesam vai pētniecībai paredzētajiem līdzekļiem.

RTU organizē uzskaiti tā, lai varētu iegūt datus no informācijas sistēmām par katras finanšu plūsmas aktīviem (piemēram, pamatlīdzekļiem, debitoriem un naudu), saistībām (pašu kapitālu, uzkrājumiem un kreditoru parādiem), ieņēmumiem un izdevumiem (tai skaitā nākamo periodu).

Finanšu plūsmu nodalīšana kalpo kā pamata pierādījums, ka netiek sniegts nelikumīgs komercdarbības atbalsts šķērssubsīdiju veidā. Finanšu vadības sistēma nodrošina ieņēmumu un tiešo izmaksu nodalīšanu pa līdzekļu veidiem, struktūrvienībām, projektiem (tajā skaitā nodalot netiešās attiecināmās izmaksas no tiešo attiecināmo izmaksu uzskaites centriem (turpmāk - UC)), atsevišķiem pakalpojumiem un aktivitātēm, papildu grāmatvedības kontiem un EKK izmantojot struktūrvienību un uzskaites centru jeb UC dimensijas un papildu pazīmes.

UC ir mazākā uzskaites vienība, uz kuru var tikt attiecinātas un apkopotas izmaksas par jebkuru aktivitāti. UC struktūra tiek veidota tā, lai būtu iespējams identificēt katras aktivitātes finansējumu, darbības veidu un darbības raksturu. Šīs dimensijas piešķir uzskaitot ES struktūrfondu, citu atbalsta projektu, grantu, līgumdarbu un jebkuru pakalpojumu, uz kuru izmaksas attiecinā kā uz atsevišķu vienību, tādējādi radot iespēju nošķirt saimniecisko un nesaimniecisko rakstura darbību, to izmaksas un finansējumus.

Finanšu uzskaitē tiek kārtota datorvidē, izmantojot grāmatvedības un finanšu vadības sistēmas, bez iepriekš minētajām sistēmām atbilstoši Attīstības un finanšu prorektora

rekomendācijai un rektora apstiprinājumam var izmantot citas papildus informācijas sistēmas.

Pakalpojumu pašizmaksas un realizācijas cenas noteikšanā RTU izmanto izmaksu metodi, tas ir, tiek iekļauti visi ar pakalpojumu saistītie izmaksu veidojošie posteņi, to faktiskās un plānotās izmaksas, kuras rodas vai radīsies, sniedzot pakalpojumu, tajā skaitā ar pakalpojuma sniegšanu saistītās netiešās izmaksas un rezerves izmaksas. Papildus RTU izmanto, t.sk. kombinēt, gan ienākumu, gan tirgus metodi, vienlaikus nepieļaujot komercdarbības atbalstu, šķērssubsidēšanu.

Finanšu resursu pārvaldība

Nemot vērā RTU aktīvu lielumu, t.sk. pieejamo finanšu resursu apjomu, ievērojot pareizus finanšu pārvaldības principus, ir būtiski izmantot tos efektīvi, kas nozīmē, neradot būtiskus riskus RTU darbības nepārtrauktībai, izmantot dažādus finanšu pakalpojumus, tajā skaitā gan noguldījumus, gan kredītus.

Finanšu resursu pārvaldībā ņem vērā RTU stratēģijā noteiktos finanšu rādītājus, papildus ievērojot arī citos normatīvajos aktos, dokumentos (tajā skaitā aizdevumu līgumos) noteiktās prasības.

Kreditēšanas pakalpojumu (īstermiņa vai ilgtermiņa aizdevumi ar vai bez nodrošinājuma) izmantošanu apstiprina RTU padome, atbilstoši rektora rekomendācijai. Pakalpojuma sniedzēja izvēle balstās uz FP noteikto.

Kreditēšanas pakalpojumiem radniecīgo finanšu pakalpojumus, kas rada kredītsaistības un kas nepieciešami operatīvās darbības nodrošināšanai, piem., bankas garantijas saņemšana daļībai iepirkumā, ir pilnvarots apstiprināt rektors.

Finanšu risku vadība

Finanšu risku vadība tiek nodrošināta, ievērojot RTU Risku vadības politiku, nodrošinot vienotu pieeju risku vadības procesam.

Finanšu risku vadības apraksts ir RTU gada pārskata sastāvdaļa.